

Laiškas Unei Babickaitei, 1932-04-24, [iš Kauno - į Paryžių].

Mieloji, / gerai, kad parašei laišką. Ir dar šiuo metu.

Mieloji,

gerai, kad parašei laišką. Ir dar šiuo metu. Dabar man čia žmonės daro šunybes po šunybės, spjaudo ir dergia, ir šiuo metu — „старый друг“ [1] etc.

Tai vis mat literatūriški dalykai ir prieteliai!

Šiuo tarpu skubiai spausdinu naują veikalą „Milžino paunksmė“, trilogišką istorijos kroniką, kurią Vytauto Didžiojo Komiteto Literatūros konkurso Jury komisija (p[irma] p[onas] pulk[ininkas] Braziulevičius [2] ir F[austas] Kirša [3]) pripažino nespausdintinu šlamštu. Nors ir šlamštas, bet aš vis tik baigiu spausdinti [4]. Todėl tat mane tūdviejų ponų agentai ir dergia, kam demonstratyviškai spausdinu. Vadinas, einu į dar didesnę skandalą.

Džiaugiuos Tavo pasisekimais. Gaila, kad žiniomis apie Tavo pasisekimus negaliu pasidalyti su mūsų spauda, nes su visais laikraščiais esu susipykęs. Neregėto chamizmo banga užliejo mūsų spaudą.

Tavo siųstąją medžiagą gavau ir renku, ir saugau. Tikiuos, kad ir ateity neužmirši.

Mane labai sujaudino Tavo pasiūlymas padėti rinkti muz[i]ejinę medžiagą Vakarų Europoj. Aš pats tenai niekur nesikreipiau ir nesikreipiu, nes aš netikiu galėsiąs ką nors gauti. Dalykas tasai, kad aš Teatro Muz[i]ej[au]s dar neturiu. Iki šių metų neturėjau net savo kambario tam reikalui. Dabar jau turiu du kambarius ir 2 spintas, iš kurių tik viena pilna medžiagos. Už prisiunčiamą medžiagą aš nieko mokėti negaliu, nes šiems reikalams man neduoda nė cento. Kiekvieno daikto reikia prašyt ir maldauti. Tokių, kaip Tu, kurie taip jautriai atsiliepia — labai maža. Medžiagos rinkimas todėl eina labai pamažu [5].

Jeigu Tu galėtum ką gauti iš Pavlovos [6] palikimo, mums būtų relikvija. Jei ką gautum iš Karsavinos [7] ir kitų operos ar dramos, ar baleto medžiagos, būtų baisiai gera. Tiktai bėda, — vargu šiemet ar man duos lėšų bent už pristatymą gautų daiktų apmokėti.

Beje, kaip tu supranti įgaliojimą rinkti medžiagai? Ar tu norėjai iš manęs išgirsti „principinį sutikimą“, ar Tau reikalingas formalus įgaliojimas ir kokiomis kalbomis?

Ir formalų įgaliojimą, jei jis būtų reikalingas, aš galėčiau parūpinti.

Būtų gerai, kad man tai parašytai.

Beje, rašydama susimildama nerašyk man jokių komplimentų, — žinai, kad jų nekenčiu, o antra — visuotino spjaudymo metu skaityti komplimentus — baisiai nemalonu.

Tegu Tau bus gera.

Su — Balys

bal[andžio] 24 d[iena]

KOMENTARAI

[1] ~ rus = „senas draugas“.

[2] Vladas Braziulevičius (1895–1972), pulkininkas; 1920–1940 m. – Karių teatro įkūrėjas, režisierius ir aktorius.

[3] Faustas Kirša (1891–1964), poetas; 1931–1940 m. dirbo žurnalo *Naujoji Romuva* redakcijoje.

- [4] 1930 m. lapkričio mėn. paskelbtas geriausio literatūros (prozos, poemos ir dramos) kūrinio konkursas, skirtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto 500-osioms mirties metinėms. Nė vienam iš konkurso dalyvių neskirta 10 000 litų premija dėl, komisijos nuomone, nepakankamos meninės vertės kūrinių.
- Vytauto Didžiojo komiteto lėšomis, be kitų kūrinių (Antano Vienuolio romano *Kryžkelės, Rygos rusų rašytojo Sergejaus Minclovo apysakos Daina apie sakalą, Stasio Lauciaus poemos Vytauto karžygiai*), atrinkta išleisti Vlado Bičiūno pjesė *Žalgiris*.
- BS drama Milžino paunksmė Vytautą vaizdavo netikėtai, itin moderniai – ne kaip scenoje „matomą“ didingą herojų, o kaip personažą, kurio paveikslas iškyla netiesiogiai, tik klausant kitų dramos veikėjų kalbų, stebint jų reakcijas, poelgius, todėl nesulaukė komisijos, teikusios prioritetą įprastai dramos konstrukcijai, tradiciniam personažo vaizdavimo būdai, įvertinimo. Iš dramos kūrinių žiuri Sruogos dramos meninius privalumus ir novatoriškumą išvelgė režisierius Andrius Oleka-Žilinskas. Kiti du žiuri nariai (Braziulevičius ir Kirša) prioritetą teikė Bičiūno pjesei.
- „[...]komisijos sprendimą išleisti ne B. Sruogos, o V. Bičiūno kūrinį lėmė paprasta priežastis: B. Sruogos dramoje nebuvo „matomo“ herojaus. Reikėjo ryškaus herojaus paveikslo ir nepakako vien to, kad apie jį tik kas nors kalbėtų“ (Dangiras Mačiulis, „Vytauto Didžiojo metų (1930) kampanijos prasmė“, in: *Lituanistika*, 2001, Nr. 2 (46), p. 67, in: <http://mokslozurnalai.lmaleidykla.lt/publ/0235-716X/2001/2/Lit-54.pdf> (žiūrėta 2018-04-14).
- „Sprendimas, kurį lėmė ne literatūriniai, o politiniai ir asmeniškai motyvai, B. Sruogą labai išeidė; drama tučtuojau buvo išleista privačiai [1932 m. gegužės mėn.] ir demonstratyviai reklamuojama kaip nespausdintinas, žiuri nuomone, kūrinys“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, Lietuvos TSR Mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, 1986, p. 253).
- [5] „[...]1926 m. pradžioje B. Sruoga Humanitarinių mokslų fakultete ėmėsi organizuoti teatro muziejų (pradžioj vadintą teatro meno muziejum), kuris turėjo koncentruoti ir moksliskai tvarkyti iki tol Lietuvoje niekieno nerenkamą, išblaškytą archyvinę teatro medžiagą, kausti knygas apie teatrą. Kuriamas muziejus negavo jokių lėšų, tad medžiagą tvarkyti savo noru privalėjo B. Sruogos vadovaujami teatru besidomintys studentai, o eksponatai buvo renkami kaip aukos“ (Algis Samulionis, *Ibid.*, p. 218).
- „Laiške minimi kambariai – teatro seminaro patalpos. Seminaro dalyviai prisimena, kad, be įvairių dokumentų, tose spintose (ar ne A. Jasūdžio padovanotose?) buvo sukrauta ir tokių teatro relikvijų, kaip A. Pavlovos baletiniai bateliai, A. Dulkan brolio apsiaustas ir pan.“ (Algis Samulionis, *Ibid.*, p. 219-220).
- [6] Ana Pavlova (1881–1931), rusų baleto artistė. Viena žymiausių XX a. pasaulio baleto artisčių.
- [7] Tamara Karsavina (1885–1978), rusų baleto artistė.